

LİMNOLOJİ 3

Prof. Dr. Nilsun Demir

- İcsuların (tatlısular) dünya yüzlemi üzerinde kapladığı alan % 2' den azdır.
- Bu yüzlem $2,5 \times 10^6 \text{ km}^2$ ' dir.

Tektonik Goller

- Yerkabuğunun çökmesi sonucu oluşmuşlardır. Sibirya'daki Baykal Golü de, son tersier dönemde oluşmuş tektonik bir göldür. Bu göllerde jeolojik devirlerde yaşamış olan bitki ve hayvan türlerinden bazılarının hala yaşamlarını sürdürdükleri görülür. Diğer ünlü tektonik göller; Ekvatoryal Afrika'da Tanganika (derinlik 1435 m.), Nevada'da Pyramid ve Kaliforniya'da Tahoe Gölleridir.
- Ülkemizdeki göllerin büyük çoğunluğu tektonik karakterdedir (Tuz Gölü ve Goller yöresindeki Eğridir, Kovada, İznik, Beyşehir, Burdur, Apolyont, Manyas, Akşehir, Eber Gölleri gibi).

- Dünya kabuğunun yükselmesiyle denizlerden kopup ayrılan su parçaları da başka bir tür tektonik gölleri oluşturmuşlardır.
- Bunlara örnek olarak Hazar ve Aral Gölleri gösterilebilir. Bunların derin ve sığ olanları vardır.

Volkanik Goller

- Volkanların patladığı dönemlerde, lavların boş bıraktığı kraterler ve oluşturduğu setler içinde çeşitli büyüklükte göl çanaklarında oluşan göllerdir (krater gölleri)
- Genellikle verimsizdirler (oligotrof).
- Bu tip göllere ekvatoryal Asya'da ve Yeni Zellanda'da çok rastlanır.
- Nemrut Gölü ve Isparta Gölcüğü de krater göllerdendir.
- Ayrıca volkanların patlaması sonucu, *maar* adı verilen çukurlar oluşur. Bu çukurlarda suların toplanmasıyla maar gölleri şekillenir. Ülkemizde Nevşehir yakınlarındaki Acı Göl ve Tuzla Gölü (Karapınar-Ereğli arası) güzel örneklerdir.

Dođal Set G6lleri

- 6k6nt6 çukurlarının veya vadilerin bir setle kapanması sonucu oluşan g6llerdir. Bu setler, lavlardan oluştuğu gibi (Van, Çıldır, Erçek G6lleri-lav set) yer kayması sonucu yıkıntı k6tlesinden de oluşabilir (al6vyal set-Tortum, Yedig6ller, Abant, Borabay).
- Anormal meteorolojik koşullar (aşırı yağmur) eğik topraklar ve depremler set g6llerinin başlıca nedenleridir.

Van Gölü

- Nemrut Volkanından çıkan lavların bir çöküntü alanını kaplaması sonucu oluşmuştur.
- Su sodyum karbonatlıdır
- En derin yeri: 451 m
- Yüzölçümü 3713 km²

Lagün Gölleri

- Denizlerde dalga ve akıntıların körfezleri kapatmasıyla oluşur. Suyu giderek tatlı olur.
Ör: Küçükçekmece, Büyükçekmece, Akyatan, Akyayan, Simenlik

Buzul G lleri

- Buzulların kayması ve aşınması sonucu oluşan göllerdir. Halen Grönland, Antarktika ve dünyadaki bir takım yüksek dağlar buzullar altındadır.
- Türkiye'de Dođu Karadeniz dağları üzerinde (Yıldız, Malg l , Delig l), Uludađ' da (Aynalıg l, Karag l, Kilimliɡ l ), Hakkari (Bay Gölü, Gelyana Gölü) ve Munzur dağlarında ( imlig l, Katırg l ) bu tip goller bulunmaktadır.

Karstik Goller

- Kalkerli kayaların erimesiyle oluşan çanaklarda suların toplanması ile meydana gelmişlerdir. Kolayca eriyebilen bu kayaların yapısında; sodyum klorür, kalsiyum sülfat, demir ve alüminyum hidroksit bulunur.
- Bu tip göller daha çok kalsiyum karbonat taşıyan kayaların erimesiyle oluşurlar. Bunlar dünyada karstik bölge diye bilinen Adriyatik de, özellikle Yugoslavya, Balkanlar, Orta Avrupa Alpleri ve Hindistan'da bulunurlar.
- Sivas (Tödürge Gölü) ve Antalya (Karagöl, Avlan Gölü) çevresinde bu tip göller için örnekler vardır.
- Büyük karstik çukurlara polye, küçüklere obruk denir.